

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

O pravništvu, na katero naise blagovoliijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Slovinci in narodna jih delavnost.

X.

(Konec.)

X. Dovršimo sestavke o tem predmetu*), ker itak nij bil naš namen, do zadnje kaplje iz-
erpiti ga, nego samo glavna naša načela o njem in to kolikor mogoče kratko načrtati.

Kratko ponovljene so naše misli te-le: Ne za-
našajmo se na vlade, ne čakajmo boljših vlad,
nego delajmo tako, kakor da bi takih več ne
pričakovali; pri tem pa vendar tirjajmo, kar je
našega; kajti pravica se ne smeje nikdar in nikjer
samovoljno zapuščati.

Začnimo se politično organizovati; prepre-
žimo vse kraje in kote slovenske s svojim politič-
nim in narodnim uplivom; zasajajmo svojo peto
tudi tam, kjer je malo upanja, ker energičnost
bode s časom vendar nekaj dosegla in nam nekaj
tal priborila. V dobri in zvestej organizaciji je
naše spasenje.

Združujmo pa s političnim delovanjem tudi
skrb in brigo za svoje socijalno izboljšanje, za
društveno in družbinsko boljše življenje. Vred-
jujmo narodne svečanosti in veselice; delajmo
psihologično na naše ljudstvo; razširjajmo pripo-
močke k omiki: knjige in časopise.

Ne gledimo preboječe na oblake v visokej
politiki! Uprimo svoje oči raji na krasno našo
domovino slovensko, in jo obdelujmo z marljivostjo
in trudom. Delo! bodi naše geslo; v njem iščimo
svoje tolažbe, v njej svoje boljše naděje! Vzbu-
jajmo tudi druge k delu ter zatirajmo oni moderni
pesimizem, v kateri se lenivost rada kakor v plašč
zavija.

Bodimo pravični nasproti svojim voditeljem,
spoštujmo se vzajemno! Karajmo, kar je krivega,
pripoznavajmo poštene zasluge! To bode vsemu
našemu narodu pred drugim v čast. Za našo pravdo
borimo se hrabro; ne bojmo se nobenega krivič-
nika, naj tiči v tem ali onem suknu.

Skrbeč za npravstveno povzdigo naroda ne za-
bimo njegovih telesnih potrebnotij. Pospešujmo
vsa sredstva in vse najdbe, ktere vedejo k bolj-
šemu materialnemu stanju. Bodimo kakor v po-
litiki, tako tudi v gospodarstvenem oziru pogumni
in podvzetni!

Pripomagajmo si na vso moč k krepkemu
narodnemu meščanstvu, ktero daje najboljšo
podlago narodnej samostalnosti in svobodnosti. Se-
danje kontumaciranje slovanske večine v Cislaj-
taniji ne bilo bi mogoče, ako bi Slovani večih in
več slovanski mislečih mest imeli. Saj se mi Slo-
vinci pri vsakej priliki neugodno in s tóžnim sr-
cem moramo spominati, kdo v Ljubljani gospo-
duje, da o drugih mestih po Slovenskem niti ne
govorimo!

Konečno pak šče nekaj nasvetov, kteri so
k boljšemu našemu napredovanju potrebni. Gle-
dimo ostro na to, da se pri vseh naših delih in
narodnih podvzetjih npravstvenost in poštenost
neoskrunjena ohrani. Hinavstvo, zvijačnost, slepar-
stvo in surovost bodi črtjena!

Začnimo pravi svobodoljubij postajati; ne
krušimo stan stanu, osoba osobi svobode; ne
strahujmo in ne zatirajmo se sami med soboj!

Bodimo prijatelji napredka; prisvajajmo si
vse koristi novih znajdb, znanostij in umetnostij.
Brez tega prisvajanja nikakor in nikdar ne bi
mogli izobraženejših narodov dojeti.

In slednjič: postavljajmo se v vseh vprašan-
jih in zadevah edino in izključljivo na narodno
politiko, puščaje na strani druge menj važne stvari,
ktere so večidel enostranske in naše slogi po-
gubne. Pustimo na strani vprašanja, kdo je libe-
ralen, kdo klerikalen, kaj kdo misli o cerkvenem
premoženju, kaj o starem in novem katolicizmu,
kaj o rimskem vprašanji itd. Mi Slovenci ne samo
da teh razmer rešili ne bodemo, ampak tudi nij-
mamo časa k temu, ker nas vse imenitnejše skrbi
obhajajo, najprej skrb za naš narodni obstanek
in za prve pogoje jegovega duševnega in teles-
nega izboljšanja. Omejujmo svoje moči samo na
to, kar je potrebno!

Dopisi.

Iz Ljubljane 20. avgusta. [Izv. dop.]

Tekoči mesec ima popolnem vojaški značaj. Kajti
sedaj se vršijo vojaške vaje naših rezervistov; v
navadnem vojaškem jargonu „Janezov“ imenova-
nih. Na Vižmarjih se vadijo dan na dan topni-
čarji strelom na tarčo, na Fužinah je taborišče en-
miniature, kjer se vojak praktično vadi, kako si
dež napravi pravilno cesto skozi preperelo platno,
kako mora vojak pretrpeti vsakojaki smrad in
druge neprimlikke; vmes pa kot „staffage“ korakajo
pa naših ulicah naši čvrsti rezervisti v opravi, ki
je vse poprej ko impozantna. Naš slavno — bolje
rekoč zloglasni aerar ne daje vojakom za vaje
dovoljne obleke, tedaj se samo po sebi razume,
da vsakdo lahko čestokrat vidi vojake v vojaškej
suknji a s klobukom s širocimi kraji in črevlji na
kveder, raztrganimi civilnimi hlačami itd. Marsi-
kak „Janez“ bogme izgleda, kakor berač, ki pred
sv. Martinom kleči, ali pa, kakor, da bi ga bil iz
koruze vzel.

K slabi obleki pride rezervistom in sploh
vojakom še slabši komis; v primeri s tem kruhom
je jetniški prava pogača. Čudno res, da se v
Avstriji vojakom slabša jed daje kakor hudodel-
nikom.

Zadnji izlet „Sokola“ na močvirje k
Matevžetu je bil kljubu protičemu slabemu vre-
menu in posamesnim kapljam prav ugodno dovr-
šen. Zlasti voznja po Ljubljani nazajgrede je
bila jako prijetna. Odsev umetelnega ognja iz
vođe, živahnost v čolnih in sijajen sprejem v Kra-
kovem, kjer se je naroda na obeh bregih vse trlo,
kjer so narodnjakinje iz Trnovega in Krakovega
vračajočega se „Sokola“ nazdravljale klici: „Ži-
vio slovenski narod!“ itd., ostanejo gotovo vsa-
cemu udeležencu v živem spominu. Vrli Trnov-
čanje in Krakovci so vrh tega most, čolne in dru-
ge predmete okusno okinčali ter pogostim strelom
izrazili simpatije za narodni zavod Sokola. Skozi
mesto godba nij bila dovoljena, čule so se tedaj
le trobente Sokolov, vmes pa nebrojni slava- in
živio-klici množice, ki je spremljala Sokola do či-
talnice. Ta demonstracija škrbastej Laibacherici
nij bila po godu in skoro stavili bi, da nam dru-
gokrat niti trobent ne dovolijo, pa kaj to pomaga,
mi smelo in ponosno rečemo, kakor nekaj Gali-
lei: „E pur si muove!“

Zapor Skrejšovskega, zlasti pa hujskanje in

škodoželjnost dunajskih židovskih listov, nesramnost
in perfidija, ki se nahaja v dotičnih člankih, je
tudi nas nemilo dirnula in nestrpljivo čakamo
konca te naredbe avstrijskega pravosodstva.

Iz Ljutomera 22. avgusta. [Izv. dop.]

Naša čitalnica je že dve ali tri leta bila v neu-
godnih okoliščinah. Nij imela dovolj velikih pro-
storov in tudi ne dovolj delavnih moči, ki bi gle-
dale na red, in skrbele za napravljajanje društvenih
veselie. Vse to se je zdaj mnogo na boljše obr-
nolo. Čitalnica najela je v hramu narodnjaka go-
spoda Kavčiča, trgovca v sv. Jurji pri Celji, lepe
prostore, in nekaj delavnih mož trudi se že z do-
brim uspehom, da se je povrnil star red in stara
živahnost v naše društvo, ki je zlasti za časa ta-
borov neutrudljivo delovalo. 18. t. m. imela je
naša čitalnica na čast rojstnega dne našega pre-
svitlega cesarja lepo „besedo“ v svojih novih
prostorih, s katero si je pri vseh političnih pošten-
jakih veliko čast zadobila. Bila je tudi jako ob-
iskovana. Sam naš okrajni glavar, ki sicer nima
navade k našim veseliam dohajati, bil je nazoč.

Čitalnišine prostornosti so bile lepo okinčane.
Glede izvrševanja programa moramo vsem, ki so
sodelovali, hvalo izreči: posebno pa se še imamo
zahvaliti gospodičnam, ki so nas s svojim petjem
razveseljevale.

Iz Istre 18. avgusta (Izv. dop.) (Slo-
vanska straža na jadranskem morji.)
Kakor Prusija s svojo „Wacht am Rhein“, se za-
more ponašati tudi Avstrija „s stražo na jadrans-
kem morji“ — svojim junaškim pomorstvom, ka-
tero ji je svojo zvestobo v namorski bitvi pri Visu
sijajno pokazalo. V tej slavni bitvi je avstrijsko
pomorstvo ošabne Lahe od slovanskih morskkih bre-
gov odpodilo, pa tudi samo sebe iz jarma lahon-
skega nadvladovanja osvobodilo ter se za vsikdar
znebilo gujilobe italijanskega življa, kateri ga je
do tistega časa svojo razuzdanostjo kužil. Z 20. ju-
lijem leta 1866 se je avstrijskemu pomorstvu nova
doba začela: postalo je samostalno in popolno —
slovansko.

A jedva se je naše pomorstvo škodljivemu
upljudu popačenega lahonstva odtegnilo in — slo-
vanski živelj razvijati začenjalo, so ga brž nemški
„nosilci kulture“ posilno germanizirati in za pruso-
nemško blagovest pangermanizma pripravljati za-
čeli ter neumorno za dostojni sprejem pruskega
moloha na penečem valovji Adrije delajo in na
škodo Slovanstva — razširjenje Prusije „vom Fels
zum Meer“ pospešujejo.

Slavni pomorski junak, admiral Tegetthoff,
ki je vsled sijajne zmage pri Visu poveljnik cele-
ga avstrijskega bojnega namorstva postal, je začel
s pomočjo družih pomorskih častnikov naše po-
morstvo reformirati in bojno ladovje za moderno
vojskovanje na morji prikladno prenavljati: vse
stare, za praktično rabo neugodne ladije, topovi
in drugo pomorsko orožje se je z novimi nado-
mestilo in se tako naše bojno brodarstvo tirjatvam
sedajnega časa primerno storilo. A te mnogo
bolj komplicirane sestave denešnjega bojnega mor-
narstva zahtevajo tudi bolj inteligentne in učene
mornarje. V bojnem pomorstvu so zdaj uvedeni
tako umetno konstruirani topovi, da je mnogo
poduka o ravnanji z njimi potreba; sploh se sedaj
od vsacega prostega mornarja veliko znanosti zah-
teva katera prej niti višji podčastniki, da! celo
častniki posedali nijso. Ako dan denes mornar

*) Gl. „Naroda“ št. 66, 68, 71, 74, 77, 85, 88, 90,
95 in 97.

čitati in pisati ne zna, nij v stanu tirjatvam pomorskega topništva zadostovati. Toda, med tem ko je za bojno pomorstvo vedno več učenosti potrebno, so za nabiro mornarjev odločene: Dalmacija, Istria in celo Primorje sploh, tedaj ravno taiste pokrajine, kjer je šolstvo naj bolj zapuščeno in pomanjkljivo in ljudska izobraženost še skoraj na najnižji stopinji cele Avstrije; in zato se tudi med dosedajnimi (slovanskimi) mornarji malokateri nahaja, ki brati in pisati zna. Sicer je znano, da so Dalmatinci in sploh naši Primorci najboljši mornarji, kar je tudi, ker so od mladosti vedno na morji, celo naravno; sploh primorski ljudje brez morja živeti ne morejo in so mnogo bolj izvedeni in znani na morji nego na kopnem. Toda kljubu tej izvedenosti in privajenosti na morji, vendar naši dosedanji mornarji pri bojnem pomorstvu niso za drugo rabo, nego za — potezanje konopov, za razgrinjanje jader in za veslanje; posebno Dalmatinci so že od doma, iz svojih strmih planin prišedši, jako nevedni, okorni in neotesani, da je mnogo truda in poduka potrebno, dokler za zgoraj omenjene, jako borne opravke prikladni postanejo. Veliko bolj izurjeni in brhki v tem obziru so istrijski Primorci, ki so sploh čileji in spretniji za mornarje in tudi bolj izobraženi in sprejemljivi za vsakojaki poduk; najboljši pomorci se nahajajo krog kvarnerskega zaliva na vzhodnem obrežju Istre, na Čreskem in Krškem otoki, v Lošnju, kakor tudi v Reki, v Bakru, v Kraljevicu in sploh na hrvatski morski obali. Zato si je tudi sloveči pomorski poročnik Karel Weyprecht za svojo letošnjo ekspedicijo do severnega pola samo iz teh krajev mornarje nabral, ker je v namorski službi skusil, da so sinovi na bregovih kvarnerskega zaliva veliko bolj inteligentni in za pomorsko službo mnogo prikladnejši, nego Dalmatinci.

Ko je tedaj poveljništvo pomorstva spoznalo, da so dalmatinski in sploh primorski mornarji za sedaj pri našem bojnem namorstvu uvedene, veliko bolj komplicirane sestave topov premalo učeni in brez šolskih znanosti za moderno brodarstvo nesposobni, je ustanovilo razna učilišča za-nje, da bi se ondi brati in pisati naučili in na tak način sprejemljivi postali za nauke o modernem pomorstvu. Toda staro drevo je pretrdo in se ne da več posilno na nobeno določeno stran nagniti; in zato tudi ti izobraževalci niso mogli po svoji volji v kratkem iz slovanskih neučenih mornarjev za denešnjo pomorstvo potrebnih učenjakov napraviti in to tem menje, ker so v teh učilnicah edino izveličalni nemški jezik za podučevanje uvedli ter — ravno kakor pri nas na Slovenskem — slovanske učence v tujem, a ne v materinskem jeziku podučevati hoteli. To podučevanje, se ve, da je jako malo prospeha imelo, ker Dalmatinci in sploh vsi Primorci se trdno svoje narodnosti drže in se ne dajo niti italijančiti, niti germanizirati. In ko so ti germanizatorji uvideli, da se pri žilavem slovanskem mornarstvu germanizacija ne da direktno uvesti niti neposredno gojiti, so začeli na indirektnem potu za nemštvo propagando delati in našo „slovansko stražo na jadranskem morji“ posredno za sprejem pruskega, po slani vodi slovanske Adrije žejajočega orla pripravljati: ustanovili so zopet že enkrat odpravljenega odgajališče „mornarskih odgojencev“, katere od mladosti za pomorsko službo podučevajo in na tak način „novo, prihodnjo pomorstvo“ gojijo. In odgojevanje teh „mornarskih odgojencev“ nijma samo naloge, novo in dobro izurjeno pomorstvo pripraviti, nego našo, dosedaj izključljivo in popolno slovansko mornarstvo polagoma ponemčiti: v tem smislu edino je razumeti geslo gojitve „novega prihodnjega pomorstva“. —

Kdor ve, kako lahko se na rahlo čud nežne mladosti upliva in v njem seme tuje narodnosti zaseje, da se svoji izvorni narodnosti za vselej in popolno oddalji, ta bode znal uvažati to zlobno propagando za nemštvo pri avstrijskem bojnem pomorstvu, katera vedno močnejše korenje dobiva in se vidno razširja med „slovansko stražo na jad-

ranskem morji“ ter jej bode v malo letih značaj slovanske narodnosti z germansko kulturo zadušila; z eno besedo: z odgojevanjem teh „mornarskih odgojencev“ nameravajo nemški reformatorji avstrijskega bojnega pomorstva slovanski živelj v mornarstvu počasoma ipodriti in učiniti. Ti „mornarski odgojenci“ so od vseh raznih, v Avstriji živečih narodnosti vkup nabrani in se v Pulji na eni, za to svrhu vlastno pripravljeni ladiji za poklic prihodnje službe pripravljajo; med njimi je, se ve da, mnogo, da! večina — slovanskih fantov. In na to krivično zlorabo slovanske mladosti pri pomorstvu opozoriti, je namen teh vrstic; naj bi naši slovanski pomorci svojo pozornost v Pulj obrnili in, ako jim je mar za slovansko prihodnost, naj ne usiljajo brez potrebe svojih sinov v to pohujšališče nežne mladosti in odgajališče za razširjenje Prusije do Adrije namenjenega prihodnjega pomorstva; doma pa naj skrbijo, da se slovanski fantje marljivo uče in se vredno pripravljajo za vstop v pomorstvo, da bodo pogumno branili slovansko morsko obrežje zoper napade sovražnih protivnikov Slovanstva; sploh naj vsi za mornarje odločeni slovanski sinovi, kakor vsi drugi na morskem obrežju živeči, vredno zastopajo Slovanstvo v našem bojnem pomorstvu.

Iz Zagreba, 22. avg. [Izvir. dop.] Sabor ima vsak dan sednice. Nekatere dni bili ste celo po dve. Znamenitejše zadeve, o katerih se je v zadnjih sednicah govorilo in razpravljalo so sledeče: Muzler je vlado interpeloval: ali misli dra. Makanec na to pritegniti, da svojo obvezo desetletnega službovanja kot profesor na pravoslavnej akademiji izpolni, ali ne? Makanec je bil namreč kot vseučiliščniku deželni štipendij s to obvezanostjo podeljen, da ima po svršenih naukih 10 let na zagrebške pravoslavne akademije profesorovati. On to službo tudi res nastopi, po Rauchu pa je iz službe odpuščen bil. — Kviring predlaga resolucijo: naj se vlada pozove, da osnovo o utemeljiti se imajočej porušitvi saboru čem preje predloži — Dr. Posilović interpeluje vlado: zakaj nij po razpustu sabora meseca januarja t. l. prece novih volitev razpisala? — Prošnja grada Oseka za podporo tamošnje realke in zidanje nove gimnazijalne zgrade preda se vladi na preiskavanje po bližnjih zadevnih okoliščinah. — Prošnja občinstva reške županije za ustrojenje posebne hrvatske pomorske oblasti preda se regnikolarnej deputaciji; isto tako tudi prošnja kupčijske komore Senjske, da naj se naša trikolora sprejme v barkine zastave. — Derenčin podpira prošnjo grada Bakra, da se v reške županiji ne uvede domobranstvo, ker pri tamošnjih posebnih okoliščinah nij izvedljivo, ter da naj se Nj. Veličanstvo prosi za amnestijo primorskih vojniških beguncev, ki so kot mornarji po vseh morjih naše zemlje razbegani, pa se ne upajo domu. — Zakonske osnove o porabi tiska, o kaznenem poslovanju v stvarih tiska in o sestavljenji porotnih listin je vlada nazaj potegnila. — Pust, varaždinski zastopnik, predlaga resolucijo: naj sabor zakonsko osnovo o ravnopravnosti Izraeličanov v pretres vzame; in na dalje resolucijo zavolj delanja železnice od Čakovca čez Varaždin, Ivanec in Lepoglavo do proge Zidanimost — Zagreb pri Zaprežicu. To železnično črto je dal Varaždin in varaždinska županija že leta 1864. izmeriti. — Makanec predlaga resolucijo: naj se vlada pozove, da obnovi onih občinskih zastopstev in onih magistratov, ki nijso več zakoniti, ker jim je mandat že potekel, čem preje v roke vzame. Na dalje priporoča zastopnikom na skupnem državnem zboru železnično črto od Karlovca do Siska na desnem bregu Kôpe, regulacijo Kôpe od Karlovca do Siska, in prostransko železnico od Bakra na Kraljevico, Novi in Senj. — Crnadak interpeluje vlado: zakaj stoji Senj še zmerom pod oskrbništvom komisara Meixnera? — Mrazović preda po njem samem sestavljeno zakonsko osnovo o obustavi delitve združnega premoženja.

Denes je bila zadnja saborska sednica. Sabor je, kakor sem že v zadnjem dopisu javil, do

3. novembra odgojen. Najglavneje, kar je sabor v tem zasedanji storil, je proračun za leto 1872. Vlada je predložila trošek 2,956.258 gold. Sabor je od te svote izbrisal 194.211 gld., ter tako trošek za tekoče leto ustanovil na 2,762.047 gold. Glasovi, da Nj. Veličanstvo proračuna ne bo potrdilo, so zelo neverjetni. Upravno leto že h koncu poteka, in če že drugih razlogov za potrditev vojujočih ne bi bilo, je že ta sam za sebe zadosten. Dve tretjini denarja ste že itak izdani, zakaj se tedaj ne bi potrdil? Nepotrditev proračuna bi v svojem sledstvu imela tudi razpust našega sabora. Sicer visi res nekaj takega v zraku. Magjarski službeni listi, in inspirirani peštanski in zagrebški dopisi v inostranih časopisih nič dobrega ne pomenijo. Magjari so se spet na nas razljutili. Mi razlogov njih najnovejše ljutosti ne poznamo, in oni jih nečejo povedati. Govori se, da pride Vakanović iz Švicarskega nazaj v naše banske dvorove sedevati. Če se to uresniči, potem je magjarska ljutost res velika! „Obzor“ kliče narod na opreznost. Naj se Magjari čuvajo, naš narod še bolje proti sebi razdražiti, kakor je itak že. Nemilo se zmerom lahko za nedrago vrača.

Politični razgled.

Poroča se o ministerski krizi, katere žrtva ima postati Andrassy. Shod treh cesarjev v Berlinu se je neki tako pripravljalo, da Andrassy-u nij več mogoče minister ostati. Najvažnije je pač o tej stvari poročilo v organu praškega nadškofa kneza Schwarzenberga, „Čehu“, ki pravi, da so v najvišjih krogih na dunajskem dvoru izvedli take namere od strani Bismarka, da hočejo odločno premeniti zunanjo politiko.

Tudi tujezemski listi obsojujejo ustavoverno kričanje proti zaprtemu Skrejšovskemu. „Ako bi bil Skrejšovsky tudi res zarad goljufige obsojen, kaj to dokazuje?“ vpraša francoski „Le Nord.“ „Ali so centralisti v državnem zboru, ki so svojim privržencem koncesije za največja sleparstva dajali, boljši, ko lastnik časopisa, ki bi državo ob nekoliko inseratnih davkov spravil bil?“ Tudi „Norddeutsche Allg. Ztg.“ piše proti ustavovernim novinam v tej stvari, kar dokazuje, da so vendar še nekateri nemški žurnalisti ohranili nekaj poštenosti in dostojnosti, katere pa pri dunajskih judovskih časnikarjih nij iskati.

O hrvatskem saboru govori obširneje naš dopis iz Zagreba, kateremu imamo pristaviti, da je saborov zakonodavni odbor vladne predloge o porabi tiska, o kazenskem postopanju v tiskovnih starih in o sestavljanji porotniških listin kot svoje saboru predložil. Miškatovič predlaga predstavo na Nj. Vel. glede amnestije za vse, ki so zarad punta v Rakovici v kazni. Vrbanić predlaga, naj se sabor zavaruje proti predavanju gozdov v belovarski županiji brez privolitve sabora in naj deželna vlada skrbi za to, da se spisi o prodavanju državnih gozdov v krajini saboru predlože. V zadnji seji 22. t. m. je sabor na predlog Strossmayerjev umrlemu pesniku Preradoviću trikrat „Slava“ zaklical in po obravnavi nekterih manjših stvari do 3. novembra odgojen bil.

Srbski narodni kongres je bil razpuščen, ker nij hotel pripustiti kraljevega komisarja k posvetovanju. Kongresova večina je to storila sklicujoč se na postavo o kongresu, ki pa od cesarja še nij potrjena; a večina v kongresu pa one (oktroirane) postavbe, na katere podlagi ogerska vlada hoče, da bi kongres zboroval, ne priznava kot pravoveljavne. Iz tega samega je že razvidno, kako zmedene so razmere med Srbi in vlado na Ogerskem. Vsaka stranka kliče na pomoč postavbo; zmagala je pa seveda vlada, ker ima silo v rokah.

O svečanostih v Belgradu izvemo po najnovejših časopisih: Mesto je praznično okinčano; trgi in ulice so z ljudmi prenapolnjeni. Iz Bosne in Hrvatske sploh iz Avstrije je mnogo gostov. Avstrija je po Kallay-u zastopana; Mollinary-a nij. Po razpuščenji srbskega narodnega kongresa

je šel v Pešto. Zastopnik Italije je knezu Milanu veliki kordon Mavricijevega reda izročil in izrekel simpatije svoje države do Srbije. Knez Milan je izdal proklamacijo, v kateri med drugim pravi: „Bratje! Dam Vam svečano kneževsko obljubo, da bom delal vse napore, da postanem vreden naslednik Obrenovičev in zvesti gojitelj narodnih idej neumrljivega kneza Mihaila. Uvažajoč dobrote iz sporazumnosti med narodom in vlado proizišle ustave, se veselim, da nastopim vlado kot konstitucionalen knez. Imejmo vsi ohranitev te podloge naših narodnih ustanov za dolžnost. V družbi z narodno skupščino bom delal za razvitek narodnega blagostana. Državne uradnike potrjujem v svojih službah in jim priporočam skrb za blagor dežele. Toda brez sodelovanja celega naroda naš trud ne bode ploden; zato opominjam vse Srbe k onemu domoljubju, ki Vas je vedno dičil.“ Knez si je izbral sledeče ministre: Blaznavac (predsedništvo, vojsko in komunikacije), Ristić (zunanje), Milojković (notranje), Jovanović (finance), Veliković (prosveto in pravosodje). Regent Gavrilović je stopil v pokojni stan. Narod je knezu brezkončno „Živio!“ klical, ko se je knez v cerkev peljal. Navdušenje je občno.

Na Švajcarskem so, kakor znano, pred nekolikimi meseci hoteli Bismarkovec ustavo v centralističnem smislu preurediti. Posebno organi Bismarkovcev v Avstriji so delali na vso moč, da bi bili pridobili večino Švajcarjev za centralistično „revizijo“ svoje ustave. Znano je, da je federalizem pri glasovanju naroda zmagal in naši ustavoverci so prišli s tem ob ostro orožje proti nam federalistom. K temu imamo danes poročati, da se ves centralističen krik na Švajcarskem kot umetno ustvarjeno (menda od Bismarka plačano) sleparstvo kaže, kajti centralistični časopisi na Švajcarskem eden za drugim umirajo, federalistični pa se množijo.

Razne stvari.

* (Preširnova slavnost.) Spomenična plošča, katera se bo vzdala na rojstnem domu Preširna v Vrbi, je že dodelana. Narejena je iz črnega marmorja, 3' široka, 2' visoka in ima v zlatih črkah napisano:

V tej hiši se je rodil

France Prešeren

3. decembra 1800.

Slovensko pisateljsko društvo 15. sept. 1872.

* (Národna ljubljanska banka) je, kakor iz Ljubljane izvemo, svoja pravila že predložila vladi v prerenje.

* (Občni zbor banke „Slovenije“) zahteva v „Slov. Gospodarju“ več štajerskih delničarjev. V dotičnem „poslanem“ se nahajajo ti-le stavki: „Zdaj in v bodoče je vse na tem, da je opravični svet takošen, ki zasluži zaupanje slovenskega občinstva. Možem, ki so delali v opravičnem svetu do zdaj, gre hvala velikega truda in požrtvovanja; a zanaprej treba pred vsem zvedenih trgovcev in kapitalistov ter narodnjakov, katerih imena so čista kot zlato. V ta namen predlagamo, naj se brž ko mogoče izredni občni zbor skliče in nov opravični svet izvoli.“

* (Ljubljanska hranilnica) hoče napraviti podružnico v Kranji kot konkurenco nameravanej žalibože po vladinih organih tolikanj zadrževanej narodnej hranilnici. Dotični predlog je pri ravnateljstvu bil zavržen, a pri občnem zboru bil sprejet z 10 proti 12 glasom. Radovedni smo, bo-li vlada nemčurkim prositeljem delala enake zavire, kakor narodnjakom. Gospode v Kranji pa, katerih se ta zadeva tiče, prav resno opominjamo k energiji in delavnosti, da nas tuji tudi pri tej stvari ne prekosé.

* (Na Vižmarjih) je bila preteklo saboto in nedeljo huda rabuka, vsled ktere je nastala velika preiskava. Kolikor smo do sedaj izvedeli, se reč naslednje zadrži. Nek posestnik je bajé

brez dovoljenja politične oblasti postavil nekako kolibo, ktera je župana Planinška tolikanj bodla v oči, da je najel 5 postreščekov in si pridobil 5 žandarjev, da so omenjeno kolibo podrli in to ob času, ko je bil posestnik kot rezervist v taborišči pod Ljubljano pri vajah, njegova žena pa na polji. Ko žena izve, kaj se godi, prihiti domu in se nekako nevoljno izrazi o podiranju, a nekdo jo — dasi je noseča — tako v prsa sune, da je dolgo časa ležala v omedlevici, in da se še danes ne ve, bo-li ta surovi čin brez nasledkov za njeno zdravje. Vsled tega in sploh zbog nenavadne dogodbe se je zbralo mnogo sosedov, kar je dalo hrabrim žendarjem, katerim se čisto nič žalega zgodilo nij, povod, poklicati celo kompanijo Huynovcev na pomoč, kojih pomočjo so potem 5 kmetov peljali v zapor. Cela vas Vižmarje pride baje v preiskavo zaradi vstaje in punta, in bog vedi, kaj bodo še čudnega našli. Vsemu pa je neki kriv župan Planinšek, ker nij ravnal v soglasji s svojimi sosedi in ker nij v poštev jemal javnega mnenja nego lastno trmo in samopridnost.

* (Založnica v breškem okraji.) Katoliško-politično društvo na Globokem pri Brežicah bode po poročilu v „Gosp.“ imelo 1. septembra ob 4. popoldne v Razlagovi hiši občni zbor, kateri se bode posebno o tem posvetoval, ali in kako bi se dala v breškem okraji osnovati založnica. Že ponovito smo mi obračali pozornost rodoljubov okolo Brežic na to, kako potrebno je, da se breški okraj v denarnem obziru neodvisen stori od bogatinov v Brežicah, ki so narodni politiki po svojem finančialnem uplivu še mnogo bolj škodljivi ko vsled moralne nasprotnosti naše stranki. Zato tudi mi opominjamo vse rodoljube breškega okraja, naj se udeležijo omenjenega zbora. Ako na Českem kmetje sami akcijska društva snujejo in si tako gmotno stanjeboljšajo, zakaj bi pri nas kmetje z bolj izobraženimi možmi ne mogli enako delati?

* (Iz breškega okraja) poroča „Gosp.“, da je tam strašna suša, da vsled tega pomanjkuje sena, otave in se je bati, da tudi jesenskih pridelkov ne bode. — V Brežicah je nedavno nek krznar v Savi utonil. Trije so tam letos že ob življenje prišli.

* (Šole za „ustavo“.) Ko je cesar nedavno v Olomucu bil, poklonili so se mu učitelji iz slovansko-moravskih mest. Cesar je odgojiteljem ljudstva rekel, naj skrbje, da mladost za dobre Avstrijce odgoje. To tolmači organ ministra Ungerja „N. Fr. Pr.“ tako, kakor da bi bil cesar hotel reči, naj učitelji slovanskim otrokom „ustavo“ v glavo vtepajo. „Šola je kraj, kjer se ustavoverna stranka in slovansko prebivalstvo dotikata“, modruje borzijanski list, kateremu smo hvaležni za odkritosrečno izpoved, da ustavoverna stranka slovanskih šol ne smatra kot kulturne zavode, nego kot torišča za ponemčevanje. Žalibože se je ta kužni nauk tudi nekaterih slovanskih učiteljev (glej Gariboldija itd.) prijel. Narod slovanski, vidiš-li zdaj, kdo hoče dobro tvojim šolam, kdo spoznava namen šole? Spregledaj in izbaci krive preroke!

* (Šole na slovenskem Koroškem) so prave mučenice. Od vseh strani se dela v njih na to, da se otroci svoje narodnosti odtegnejo, in da se jim vtepe kultura po pruskem receptu. „Vaterland“ prinaša gostokrat dopise iz Koroškega o mučeništvu slovenskih učiteljev in šol in imenuje kot najhujšega protivnika razumnemu šolstvu na slovenskem Koroškem renegata Lassnika, zraven njega še mnogo drugih. Mi pa gotovo izrekamo željo vseh slovenskih časopisov in rodoljubov, ako prosimo koroške Slovence, naj večkrat v slovenske liste poročajo o svojih razmerah.

* (Duhovske spremembe v lavantinski škofiji.) Č. g. Jož. Turkuš je postal župnik v Črešnovcih; č. g. Janez Trampuš je postal župnik v Zavrčih; čast. g. Mat. Pintar je postal provizor pri št. Martinu v rožnem dolu. Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Jož. Sever na Vransko I., Ant. Krulac v Kostrivnici; Vinc. Gršak v Te-

harje, Pet. Gostenčnik v Črešnovce, Fr. Smrečnik v Vojnik I., Fr. Brelih k št. Mart. pri slov. Gradu I., M. Plešnik v Žalec II., Jan Skuhala v Ruše II., Fr. Pirkovič k št. Petru v Medved. dolu, Mart. Napast v Laporje, Jož. Horvat k št. Janžu na Drav. polju, Jož. Pečar v Prihovo, Vinc. Kolar v spod. Polskavo, A. Breznik k Mat. Božji v Vurbergi; Val. Krajnc v Remšnik, Pr. Žajdela k sv. Antonu v slov. goricah, Fr. Polak v počitku pride k št. Mart. pri Šaleku. Za kaplane so nameščeni čč. gg. novomešniki: Jak. Cajnker pri Velki nedelji II., Fr. Cizaj v Škalah, Fr. Dovnik v Vozenicah II., Jurij Galun v gornji Polskavi, Avg. Hert v Negovi, Jož. Kočevar pri sv. Hemi, A. Ostrožnik v Tinjah, Al. Šijanec v Selnici, Mih. Strašek v Kalobjem, V. Tamše v Kapelah. — Umrla sta: č. g. Fr. Mak, župnik pri sv. Mart. v Rožnem dolu 4. t. m. in č. g. Pet. Pečnik, kaplan na Teharjih, 19. t. m.

„Gosp.“

* (Srbsko narodno gospodarstvo.) „Vidov dan“ piše o delovanju začasnih srbskih regentov na ekonomnem polju in s pohvalo priznava, da je „vlada namestništva“ inicijativo v tej stroki v svoje roke vzela, kajti narod srbski še za tako inicijativo nij zrel. Posebno omenja „Vidov dan“ ustanovljenje okrožnih hranilnic, katere v prvi vrsti poljedelstvu, potem pa tudi trgovini in obrtu koristijo. Dalje pravi imenovani beogradski list, da je namestništvo si veliko zaslugo pridobilo z oživetvorenjem poljedelsko-gozdarske šole, katera je bila neodložno potrebna. Obrtniška šola je bila od namestništva razširjena. Banke s pomočjo vlade ustanovljene so odpravile srbske trgovini „neodložno in živотно potrebo“. Za pospeševanje združevanja za gospodarstvene namene je vlada namestništva mnogo storila.

* (Domoljubje v tujini.) V „Nar. Listy“ piše nek v Moldavi naseljen Čeh: Po vsem Rumunskem, posebno pa v Moldavi živi veliko število Čehov večinom mlinarjev, obrtnikov, kovačev, kolarjev itd. Dasi pa ta živimo v tujini, ostali smo vedno verni domovini svoji. Včasih ob sejnih se shajamo v mestih in se v srčnem prijateljskem krogu v svojem materinskem jeziku pogovarjamo. Čehi pak, ki žive v Boltišanih, bodo svojo „česko besedo“ ustanovili, ki jim bode budila in ohranjela narodno zavest česko. Da bi mi, pravi dopisnik „Nar. Listov“, imeli stalno zvezo z domovino, radi bi si vzdrževali „Narodni“ in „Humoristični Listy“. Sicer pa bomo k novostvanej „besedi“ v Boltišanih vsled povabila tamošnjih rojakov pristopili in tako večkrat se z njimi shajali.

* (Kloštre v Rusiji) mislijo novo organizirati. Z vsem je na Ruskem 390 pravoslavnih kloštrov z 21.802 menihoma. Torej je na Ruskem skoro toliko menihov, kolikor ima Ljubljana prebivalcev.

Tržne cene.

V Trstu. Pšenica 7 gld. 45 kr., rž 5 gld. 25 kr., turšica 4 gl. 10 kr., ječmen 4 gl. 50 kr., oves 2 gld. 50 kr., fižol 6 gld. 50 kr., bob 5 gld. 87 kr., loj 27 gld. 50 kr., maslo 51 gld. 50 kr., slive 9 gld., vinski kamen 20 gld., cunje 11 gld. 75 kr., knoper 10 gld. 50 kr.

V Ljubljani. Pšenica 5 gld. 80 kr., rž 3 gld. 60 kr., ječmen 3 gld., oves 2 gld., proso 4 gld., vagan krompirja 1 gld. 80 kr., leča 6 gl., grah 6 gld., fižol 5 gld. 80 kr., maslo 52 kr., salo ali špeh 40 kr., jajca po 2 kr., seno 1 gld. 20 kr., slama 90 kr., drva (22") 4 gld. 70 do 6 gld. 60 kr.

V Novem mestu. Pšenica 6 gld., rž 4 gl. 50 kr., oves 1 gl. 70 kr., soržica 4 gld. 70 kr., turšica 4 gl. 40 kr., vagan krompirja 2 gl., maslo 50 kr., seno 1 gld. 80 kr., slama 80 kr., leneno seme 6 gld. 70 kr.

V Mariboru. Pšenica 6 gld. 30 kr., rž 3 gld. 60 kr., ječmen 3 gld. 40 kr., oves 1 gld. 90 kr., turšica 4 gld. 60 kr., proso 4 gld. 10 kr.

V Celji. Pšenica 6 gld. 40 kr., ječmen 2 gl. 30 kr., oves 2 gl. 20 kr., ajda 4 gl. 60 kr.

V Ptuj. Pšenica 5 gld. 50 kr., rž 3 gld. 40 kr., oves 1 gld. 70 kr., turšica 4 gld. 20 kr., ajda 4 gld. 20 kr.

V Varaždinu. Rž 3 gld. 50 kr., ječmen 2 gld. 90 kr., oves 1 gld. 80 kr., turšica 3 gld. 70 kr.

Dunajska borska 23. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 66 gld. 40 kr.
C. k. cekini 5 „ 26 „
Srebro 108 „ — „

V slabem prebavljenji

z izvrstnim vspehom rabljeno.

Gospoda dvornega zalagarja JANEZA HOFF-a
centralna zaloga.

Dunaj, Kärntnering 11.

Altstadt bei Goldenstein, 8. aprila 1872. Prosim,
da mi prijazno pošljete 5 škatelj sladovega čoko-
ladnega prahu in 5 funtov sladove zdravilne čokolade s podukom o rabljenji vred po poštnem podvzetju.

Jožef Bittner, praktičen zdravnik.

Brod (Slovanska), 12. aprila 1872. Veseli me, da
vam morem poročati o dobrem učinku od Vas priprav-
ljenih sladovih preparatov. Posebno sladovo čoko-
lado sem večkrat v slabem prebavljenju kot krepčevalo, lahko prebavljivo in dobrookusen
pomoček z jako dobrim vspehom rabil. Z
denšnjim Vas prosim, da mi z vračajočo se pšto, po
poštnem povzetju en funt sladove zdravilne čokolade št. 1
in dva paketa prsnih sladovih bonbonov pri-
jazno pošljete.

Dr. Schulhof, c. k. nadlečnik.

V Ljubljani pravo samo pri gosp. Martinu Golobu.
V Ljubljani: Ant. Déperis. (116—4)

Oznaniilo.

Dne 2. septembra t. l. dopoldne od 10ih do
12ih se bode v šolskem hramu predelovanje frav-
hajmske šole po minuendo dražbi oddalo.

Klicalo se bode 4906 gld. 38 kr.

Čas predelovanja je eno leto.

Pogoj zidanja se pri podpisnem na tanko
pozvejo.

Kdor ima k temu veselje, se uljudno vabi.

Krajni šolski svet v Fravhajmu,

dné 22. avgusta 1872.

Arnej Zamolo,

načelnik.

(158—1)

Vzajemna hipotekarna zavarovalna banka

na Dunaji, Wallfischgasse Nr. 10.

Kapital v akcijah štiri milijoni goldinarjev av. velj.

emitira od 15. julija 1872 naprej:

blagajnične liste

v oddelkih od gld. 5000, 1000, 500, 100, 50

s 6 1/2 procentnimi obrestmi pri 90dnevem napovedanju.

„ 5 1/2 „ „ „ 30 „ „

„ 5 „ „ „ 14 „ „

„ 4 1/2 „ „ „ 8 „ „

Obresti se na ž. ljo P. T. vložnikom naprej plačujejo.

(133—7)

Upravni odbor.

V Ljutomeru

se da v najem

poslopje za krčmo,

na cerkvenem trgu s šestimi sobami (od katerih je čitalnica
dve najela), dve kleti za vino, mesnica, dva hleva za konje,
velik dvor, studenec z dobro vodo, vrt in vse drugo na pri-
jetnem prostoru.

Natančneje pri lastniku

M. Kavčiču,

trgovcu pri Sv. Jurju (St. Georgen, Stdbahnhofstation).

(155—2)

Borzni komptoar in menjavnica dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

prejema vse kakor koli imenovane bankne, menjaške,
in borzne posle.

Naročila na tukajšnjem trgu in iz provlncije se jako naglo,
rečno in promptno izvršujejo in se vrednostni papirji in valute po
borznem komptoarju kupljene z obzirom na vsakokratno stanje de-
narnega trga pod najbolj cenimi pogoji obdeljujejo.

Poslovne prostornosti so vsak dan od 9. ure zjutraj do 6. ure
zvečer brez prenehanja občinstvu odprte.

(131—10)

Franc Steppan, veliki zalagar štaj. miniralnih kislih vod
v Slatini pri Rogatcu, daje v svojem, kakor tudi v imenu svoje hčerice,
potem v imenu starišev, bratov in sester ranjke in vseh drugih sorod-
nikov, v neizrekljivi bolesti žalostno poročilo, da je njegova preljubljena
soproga, oziroma mati, gospa

Emilija Steppan, rojena Kartin,

nocoj ob 9 1/4 uri, po dolgem, hudem in jako boleznem trpljenju in spre-
jetju sv. sakramentov za umrjooe, v svojem 22. letu, Bogu udana, v
boljši oni svet se preselila.

Pogreb drage nepozabljive, mnogo prezgodaj umrle, bode v če-
trtek 22. t. m. popoldne ob 3. uri v Šmarji pri Jelšah.

Slatina pri Rogatcu, 20. avgusta 1872.

(156—1)

J. PURGLEITNER

lekarnica „pri jelenu“ v Gradcu.

Janez Eichler, lekarnica, St. Leonharderstrasse, Gradec, Bankalarijevi dediči, lekarnica v Mariboru, Franc Rau-
scher, lekarnica v Celji, Karagyma, lekarnica v Ptuj, Peter Birnbacher, lekarnica „pri obelisku“ v Celovcu.

kom mil in koristen, temuče starim, hrom m. na plučah bo anim ljudem potreben,
javnim govornikom in pevcom „oda u pomoček proti kosmatemu glasu ali celo
hripavosti.

Engelhoferjeva esencija za mišice in živce
iz aromatičnih planinskih zeli,

proti revmatičnim bolestim v licu in udih, proti glavobolu, omoci, šumenju po ušesih,
trganju po križu, slabosti udov, posebno pri silnem delanju in hojenju, proti občni
slabosti živcev in trupla, bodanju na se ani, hemoroidnim bolestim in posebno
proti slabosti spolnih delov in po njej začasno uzročni nemoči.

1 steklenica 1 gld.

Dr. Schoepfferjeva Hienfongova esencija.

Ta esencija je radikalno zdravilo za vse bolezni v želodcu in prebavljanju.
Ako se po 15 do 20 kapljic, v prvih slučajih žličico za čaj enkrat in do doseže-
nega vspeha večkrat vzame, pomaga precej za želodčev krč, koliko, napihovanje,
telesne bolečine in slabo prebavljanje. Ako se vsak dan rabi, odpravi vse bolezni
spodnjega trupla, razvedri duha in okrepča živce. Lišaj in druge trdovratne kožne
bolezni se naglo in brez nevarnosti ozdravijo, ako se vsak dan po 4—6krat koža
s to esencijo podrgae. — Več v poduku o rabljenji.

1 steklenica 60 kr.

iz podfosforičnokislega apna po
Grimault-u v Parizu.

To novo zdravilo je priporočeno za
zdravljenje sušice, naduhe, plučne tuber-
ku oze, strdenje jeter in odpravi na iznenad-
ljiv način najznamenitejše prikazni takih
bolezni.

Pod njegovim vplivom se potolaži ka-
šelj, ponočno potenje izgine in bolnik dobi
v najkrajšem času zdravje in zdravo po-
dobo.

Slabotnim otrokom krepča kosti.

Steklenica 1 gld.

Gastl-ov kri čistec čaj,

1 paket 50 kr.

Stomatikon,

Ustna voda od dr. Brunna, zdravnika za zobe.

Ako se ena žlica te ustne vode v kupico vlije,
dobro je za snaženje zob, kakor tudi za izplakno-
nje ust, odpravi slab duh iz njih, posebno pri vot-
lih in gnjilih zobeh in oživi in okrepča zobno meso.
1 steklenica 88 kr.

Dr. Wuchta-jeva maža iz zelišč.

Javna zahvala.

Koncem podpisani je dolgo časa imel tako hud protin v obeh nogah,
da je samo z dvema bergljama se gibati mogel. Po mnogovrstnem zdra-
viljenju, med tem tudi zdravilne kopeli, svetovali so mi med dr. Wuchta-
jevo mažo iz zelišč iz lekarnice „pri jelenu“ gospoda Jožefa Purgleitnerja
v Gradcu. Samo štiri tedne sem to mažo rabil in bil sem prost svojih bolečin
in sem tudi toliko okreval, da mi nij bilo treba bergelj ter sem mogel že hoditi samo
s pomočjo palice po svojih opravkih.

Čutim se zato dolžen, vsem, ki imajo tako bolezen, najgorkeje priporočati,
naj rabijo to skrajno dobrodejno mažo.

Gradec, 22. septembra 1863.

Jožef Loder, gostilničar.

Matija Pilz, kot priča.

L. G. Hochecker, kot priča.

Opazovanja vredno.

Nad štirideset let sem služil pri vojakihi v vseh razmerah, izvrševal najrazlič-
nejše opravke po pisarnicah, kakor tudi v vojski, kakor tudi pri katastrofi in vo-
jaškem mapiranju itd., in vsled tega sem dobil zraven mnogotere rane in udarce,
med temi dve krogli, kar mi je pripravilo razne slabosti kot: gluhost, bromost,
zakrite hemoroide in preseljajoči se revmatizem, zdaj sem pa že dolgo vsled rabi-
ljenja med dr. Wuchtajeve maže iz zelišč brez masčobe in smole popolnem ozdravil;
zato sem napoten to nenehno zdravilo zaradi njegove posebne in gotove zdravilne
moči vsem vojaškim tovarišem najbolje priporočiti.

Gradec, 5. aprila 1869.

Jožef pl. Anacker, c. k. major.

1 steklenica 1 gld.

(118—9)